

De voorzitter.

Dat de burgemeester een kort lontje heeft is algemeen geweten maar zij was er tot nog toe nooit mee in aanraking gekomen. De bom was zojuist evenwel in haar gezicht ontploft en ze was zich van geen kwaad bewust. Ze had gewoon een paar kopietjes gemaakt. Van de gemeenschap voor de gemeenschap, had ze zichzelf proberen te verdedigen maar daarop kreeg ze als antwoord dat ze geen liefdadigheidsinstelling waren maar een bedrijf dat rendabel moest zijn, met beperkt budget, dus foliekes waren niet toegelaten.

“Geen foliekes voor een ander maar wel voor jezelf”: had ze honend gelachen. Dit had de situatie niet verbeterd. De burgemeester zijn ego was gekrenkt, hij was toch een eerbare burgervader die enkel aan de ander dacht. En als hij dan een uitgave deed was dit in het belang van velen.

Ze had wijselijk gezwegen. Zoals Aristoteles al stelde: “Met onredelijke mensen is argumenteren onmogelijk. Net alsof je met een breinloze groente discussieert.” Hoe redelijker en onweerlegbaarder je argumenten, hoe sterker die mensen bij hun standpunt blijven.

De burgemeester echter is niet van plan om haar te laten gaan voordat hij haar overtuigd heeft van zijn gelijk: “Goed zot, dat is wat ik daar op te zeggen heb”, met zijn wijsvinger tegen de zijkant van zijn hoofd tikkend.

“Misschien, maar het doet in elk geval geen pijn”, lacht ze. Ze heeft geen andere keuze dan zich te verdedigen, ze heeft in haar ogen niets fout gedaan. “Iedereen in mijn familie is van ver of dichtbij betrokken bij het bestuur van een vereniging, dus het lag in de lijn der verwachtingen dat ik de taak van voorzitter op mij nam.”

“Ok, maar wat is het voordeel voor jou?”

“Moet er een voordeel zijn voor mij?”

“Waarom zou je het anders doen?”

“Gewoon, omdat het zo hoort. Iemand moet het doen. Weet ik veel. Dat is iets waar ik nog nooit heb bij stilgestaan.”

“Ok, laten we bij het begin beginnen. Hoe lang doe je het al?”, vraagt de burgemeester nu op een vriendelijkere manier alsof hij echt geïnteresseerd is.

“Dat zal ongeveer twintig jaar zijn.”

“Twintig jaar! En je hebt je nog nooit afgevraagd waarom je het doet?”

“Er zijn moeilijke momenten geweest, dat geef ik toe, en dan heb ik me dat wel eens afgevraagd, maar dat was dan eerder een retorische vraag.”

“Is het dan prestige?”

“Misschien. Maar als het enkel om het prestige ging is het wel veel werk voor niets. Het werk achter de schermen ziet de meerderheid van de mensen niet eens dus daardoor verwerf je niet echt prestige. Het is niet zoals in jouw positie dat ik uitgenodigd word om lintjes door te knippen of dat ik naar evenementen ga omdat het mijn imago ten goede komt. Ze hoeven mij niet als persoon te kennen, ik ben ondergeschikt aan het grotere geheel.”

“Je wil gewoon populair zijn in de groep?”

“Populair, “ lacht ze, “ik ben geen zestien meer en daarbij heeft iedereen altijd commentaar op wat je doet of niet doet. Populair zou ik mezelf niet noemen.”

“Zoek je naar liefde en affectie? Wie is er nu, in deze tijden van kapitalisme, nog zo zot om zich gratis en voor niets in te zetten voor anderen.”

“Ik heb een man en kinderen die me steunen en hun liefde is voor mij het belangrijkste.”

Het zet haar wel aan het denken.

Heeft ze deze taak opgenomen om aanvaard te worden in de groep?

Ze heeft er nooit echt bij gehoord bij de anderen, ze was nooit de populairste. Maar is dat belangrijk? Ze aanvaarden haar wel zoals ze is.

Misschien lachen ze haar achter haar rug uit.

Het zal haar worst wezen.

Niemand wou het doen en bij haar is het met de paplepel ingegeven. Het zit in haar genen en die genen, dat voorbeeld, wil ze graag doorgeven aan haar kinderen. Ze worden actief ingezet bij elk evenement. Zo worden de genen geactiveerd zodat de opvolging verzekerd is.

Haar kinderen hebben niet de vrije keuze, beseft ze plots. Ze worden gedwongen om te helpen. Niemand van het gezin heeft de mogelijkheid om eraan te ontsnappen.

Wat als ze hen de vrije keuze zou laten, zouden ze dan helpen uit overtuiging of omdat ze zich moreel verplicht voelen ten opzichte van haar? Of zouden ze helemaal niet meer helpen?

Ze denkt aan de overredingskracht die ze één keer per jaar, bij hun jaarlijkse pannenkoekenslag, moet boven halen om de leden een taak te laten verrichten. Leden willen wel voor het plezier gedeelte bij een vereniging horen maar als ze die ene keer eens moeten helpen, doet hun kleine teen pijn. Elke mogelijke extra inspanning wordt afgewimpeld met een te voor de hand liggend excuus.

Misschien is het gemakkelijker een politieke partij te runnen. Die mensen hebben ambitie, ze hopen jaren lang om verkozen te worden en in de gemeenteraad te kunnen zetelen om eindelijk dingen te gaan veranderen. En daarvoor zijn ze gemotiveerd, je kan ze alles laten doen onder het mom van 'dat is goed voor uw politieke carrière'. In werkelijkheid worden zij voor de kar gespannen van een paar enkelingen die de top halen, die met het meeste ego en geldingsdrang, de rest fungeert gewoon als middel om hun doel te bereiken. De kunst zit erin om bevriend te zijn met de juiste personen en daar je voordeel uit te halen. Het addertje onder het gras is echter dat deze vriendjespolitiek niet zalig makend is want er zijn maar een paar poppenspelers die aan de touwtjes trekken en die zetten de verhaallijn uit. Zoals de scriptschrijvers van een soap, als iemand niet meer voldoet, wordt hij uit het script geschreven. Het is op de beurs spelen, als het aandeel waarop je gegokt hebt de dieperik ingaat of in dit geval als de verhaallijn een wending krijgt, moet je snel schakelen zodat je de bocht niet mist.

In haar vereniging is vriendjespolitiek niet aan de orde, iedereen krijgt evenveel kansen, iedereen is gelijk. Zelfs zij als voorzitter heeft niet meer te zeggen dan een lid dat nog maar net aangesloten is. Het bestuur zet de krijtlijnen uit maar daarna mag hierover gediscussieerd worden en soms worden de lijnen hertekend. Iedereen die het wenst kan trouwens voorzitter worden. Ze zou in de vereniging wel mensen kunnen gebruiken die niet bang zijn om verantwoordelijkheid te nemen en mee hun schouders eronder zetten. Maar er valt geen eer te rapen. Hooguit een dankjewel en een applaus van de leden één keer per jaar.

"Welke meerwaarde geeft het me? Wat moet ik ervoor opofferen en is dat het me waard?": dat zijn de vragen die iedereen zich stelt voordat ze zich engageren.

"Welke economische waarde heeft het?" Het gesprek krijgt een andere toon. Tot nu toe was het een verkennend gesprek geweest, redelijk gemoedelijk maar nu gooit de burgemeester het over een andere boeg. "Dit is toch allemaal nutteloos, het draagt niets bij aan het Bruto Binnenlands Product." Zegt hij vastbesloten.

"Als het geen economische waarde heeft is het dan nutteloos?" Vraagt ze verontwaardigd. "Natuurlijk!" De burgemeester antwoordt alsof ze niet goed bij haar hoofd is door die vraag

nog maar te stellen.

Dat is nu het probleem met de wereld, alles moet een waarde hebben, voor jezelf, voor de wereld, voor de maatschappij en vooral economisch. Geld, daar draait het om. Als ik iets doe waarmee geen geld verdient kan worden is het nutteloos om het te doen. 'Niets doen' mag niet meer.

Heeft dat eigenlijk ooit gemogen? Werken, werken, werken was het devies vroeger van haar ouders. Maar ze kon er toch zo van genieten om gewoon te zitten, te zijn. Een vorm van meditatie zonder het te benoemen als meditatie want dan ben je weer iets aan het doen.

Het verenigingsleven is belangrijk voor het samenhorigheidsgevoel. Mensen willen ergens bij horen. Ze willen zich identificeren met een groep gelijkgestemden. Individualiteit is iets dat kunstmatig gegroeid is maar in wezen, in ons oer-DNA, zijn wij gemeenschapsdieren die elkaar nodig hebben om te overleven.

Vroeger was de gemeenschap een kring, met 'toezichthouders' die ervoor zorgden dat we ons binnen de lijnen van de algemeen aanvaarde normen gedroegen. Dat heeft voordelen maar ook nadelen. Het geeft een veilig, afgelijnd kader waarbinnen je vrij kan bewegen maar als je over de grens gaat word je berispt en bekijken ze je scheef.

Nu die kring geen grote invloed meer heeft, voelt iedereen zich een beetje verloren en onveilig omdat de grenzen zoek zijn.

Op een vereniging, net omdat er geen economische waarde aanhangt, zweeft een stigma van 'daar steek je je tijd toch niet in', 'dat is toch niet meer van deze tijd'. Maar sommigen hebben deze kring wel nodig en zijn trouw aan hun vereniging. Het komt hun mentaal welzijn ten goede, ze vinden er lotgenoten, gelijkgezinden, vriendschap. Het is een uitlaatklep, ontspanning zonder winstoogmerk, zonder een doel en targets, zonder stress. Dikwijls wordt dit van generatie op generatie overgedragen maar als de vorige generatie niet meer meedoet, is de stap naar een vereniging voor de volgende generatie niet evident omwille van deze stigma's.

Ze glimlachte. Als we terug het verenigingsleven zouden opzoeken, zouden psychologen op den duur zonder werk zitten. Dus eigenlijk heeft het onrechtstreeks wel een economische waarde, het komt ten goede aan het budget van de gezondheidszorg en minder werkverzuim.

Hier op de gemeente is de uitval door ziekte gering had ze al opgemerkt. Zeker in haar team is er bijna nooit iemand ziek. Haar team bestaat uit Rita, Steven, Frans en Eddy. Alhoewel Eddy sinds vorige maand plots met vervroegd pensioen gestuurd werd, beschouwt ze hem nog altijd als lid van hun team. Eddy was trouwens een expert in ongemerkt kopietjes maken voor zijn vereniging. Sinds hij voorzitter geworden was van het koor, nam hij elke dag tien kopietjes, niet meer en niet minder. Als ze hem zouden betrappen, zo legde hij ons uit, zou het met de mantel der liefde onder de mat geveegd worden, wat zijn nu tien kopietjes... Zo kopieerde Eddy consequent er elke dag tien en na verloop van tijd had hij voor elk lid een volledige zangboek bij elkaar.

De reden van zijn gedwongen pensionering was nogal vaag. De ene na de andere roddel deed de ronde: was het omdat hij niet meer meekon met de laatste technologische snufjes en het geduld op was van de ict-verantwoordelijke om het voor de zoveelste keer uit te leggen? Was hij betrapt omdat hij van zijn stramien afgeweken was?

Het maakt eigenlijk allemaal niet veel uit, hij werd bedankt voor bewezen diensten en de laan uitgestuurd. Zelf heeft hij over de reden niets gezegd, hij heeft zijn spullen bijengepakt en is zonder veel tamtam de deur uitgestapt.

Zij is steeds voorzichtig geweest en sprong zuinig om met de middelen die ze ter beschikking had. Op één A-4 zette ze drie uitnodigingen en het was altijd in zwart-wit. Maar op de één of andere manier was ze toch betrapt.

Heeft iemand van haar team geklikt? Nee, zo mocht ze niet denken, ze deden het trouwens allemaal want ze zitten allemaal in het bestuur van een vereniging. Dat is trouwens ook de reden waarom ze zoveel jaren geleden aangenomen zijn. In het bestuur van een vereniging zetelen vereist bepaalde kwaliteiten die intrinsiek in jou aanwezig moeten zijn anders is het moeilijk om deze taak naar behoren uit te voeren: empathie, organiseren, verantwoordelijkheid opnemen,... De postjes in het gemeentehuis zijn zeer gegeerd en vroeger had je, als bestuurslid van een vereniging, dan een streepje voor om deze in de wacht te slepen. Het heeft dus niets met vriendjespolitiek te maken zoals sommigen beweren, gewoon de juiste man of vrouw op de juiste plaats.

Plots bekruipt haar de gedachte dat na de wissel van de macht andere criteria de bovenhand kregen. Waarom moest Eddy anders zo nodig vertrekken? En Willy van de dienst ruimtelijke ordening, en Maria van de boekhouding, en... Het waren er al te veel die op vervroegd pensioen gezet waren de laatste maanden. En nu zij die bij de burgemeester op het matje geroepen wordt? Voor twintig kopietjes drie keer op een jaar... Nee, hier spelen andere krachten en andere belangen mee. Het is een stok zoeken om een hond mee te slaan. Een geciviliseerde liquidatie van het vroegere regime. Het gemoedelijke gesprek dat ze nu met de burgemeester heeft, is gewoon een dekmantel om dit te verhullen. Doen alsof je begrip toont maar eigenlijk op voorhand al zeker zijn van de plannen die je gaat uitvoeren.

Ze heeft nu niets meer te verliezen dus vertelt ze hem tot welke conclusie ze zonet gekomen is: "Het is een lynchpartij waarmee jij bezig bent. Al de voorzitters en ondervoorzitters moeten eruit zodat ze geen middelen meer hebben om gratis kopie's te maken. Het is ook al niet meer mogelijk om beroep te doen op de gemeentelijke infrastructuur bij de organisatie van een evenement. De verenigingen moeten bij privé bedrijven aankloppen voor materiaal waardoor de werking van de vereniging duurder wordt. Zet daar de stijgende prijzen van de voedingsmiddelen bij en het is onhoudbaar om nog iets te organiseren aan een democratische prijs. Verenigingen zullen de boeken moeten toe doen maar jij zal er dan wel voor zorgen dat er een commercieel alternatief snel die plaats inneemt. Eerst aan democratische prijzen, met de steun van de gemeente, en dan nog even lopen pronken met de goedhartigheid die je ten toon spreidt, dit alles om stemmen voor de volgende verkiezingen te winnen. Maar dan, zonder waarschuwing, nadat je ze stevig in de tang hebt, verhoog je de prijs. Niemand kan nog een kant uit want ze zitten er voor verschillende jaren aan vast en jij verdient geld als slijk op de kap van de gewone man."

De burgemeester kijkt niet blij met haar analyse van de situatie. Het lijkt er zelfs even op alsof zijn ogen vuurspuwen. Maar al snel herpakt hij zich en komt laconiek uit de hoek: "Al die samenzweringstheorieën, je moet daar toch echt mee opletten want voor je het weet word je daar gek van."

Ze kookt vanbinnen, wil hij nu beweren dat ze het zich allemaal inbeeldt?

"Vertel dan eens waarom Eddy zo nodig van de ene dag op de andere moest vertrekken?

En Willy, en Maria, en Elly, en moet ik nog even doorgaan?"

"Daarover hoeven we het nu niet te hebben, het gaat om jou en wat jij gedaan hebt." Zegt de burgemeester kalm en hij schuift een papier over de tafel. "Is dat het waard? Je C4 in de plaats van een A4?"

"Maar..." probeert ze in te brengen. Ze zwijgt abrupt als ze de reden van haar ontslag leest: "misbruik van vertrouwen en stelen van materiaal."

En daarmee is ze veroordeeld voor criminele feiten en dus met hoogdringendheid

ontslagen.

Ze neemt haar C4, staat op van haar stoel en wandelt naar de deur. Voordat ze de deur opendoet, fluistert de burgemeester: “Jammer dat ik je moet ontslaan want iemand zoals jij zou ik misschien wel kunnen gebruiken. Je analyse klopt. Weg met de lokale helden, er kan maar één held zijn in mijn verhaal en dat ben ik.”